

شرایط، مبطلات و مکروهات روزه/ فواید و آثار روزه از منظر قرآن

روزه به عنوان یک عبادت فقط امساک از خوردن و آشامیدن نیست، بلکه شرایطی دیگر هم دارد که تعهد و مسئولیت شخص روزه دار را زیاد می کند و بیانگر جایگاه خاص روزه در رشد...

خبرگزاری مهر- روزه به عنوان یک عبادت فقط امساک از خوردن و آشامیدن نیست، بلکه شرایطی دیگر هم دارد که تعهد و مسئولیت شخص روزه دار را زیاد می کند و بیانگر جایگاه خاص روزه در رشد و تکامل شخص مسلمان در مسیر بندگی خداوند متعال است. روزه از نظر اصطلاحی و شرعی بازداشتن نفس از کل مضطرات حکمی و حقیقی است و در واقع روزه به معنای آن است که شخص که به حد تکلیف شرعی رسیده و عاقل است و توانایی گرفتن آن را هم دارد و مسافر هم نیست تمام مدت ماه مبارک رمضان را قصد کند که به خاطر امتثال فرمان الهی از اذان صبح تا مغرب شرعی از خوردن و آشامیدن خودداری کند.

روزه از عبادتهایی است که در تمام ادیان آسمانی و برخی ادیان غیر آسمانی وجود دارد و به اسلام اختصاص ندارد. به عنوان مثال صائبی ها برای احترام به کره ماه سی روز، روزه می گیرند. مانوی ها با وضع خاص شبیه صائبی ها روزه می گیرند و برهمنی ها و بودائی های در ایام مخصوصی روزه می گیرند. اهل کتاب (یهود و نصارا) روزه های واجب و مستحب خود را که به 25 روز می رسد روزه می دارند.

اقسام روزه

روزه از منظر حکم شرعی به چهار قسم واجب، مستحب، مکروه و حرام تقسیم بندی می شود و از منظر توجه روزه دار به "روزه عوام" که عبارت از امساک و خودداری از مبطلات روزه با نیت قربه الی الله می باشد و روزه خواص که خودداری از آنچه ذکر شد، علاوه بر آن که از گناهان چشم، گوش، دست، پا و سایر جوارح نیز اجتناب شود و روزه خواص الخواص که عبارت است از خودداری از آنچه خداوند بزرگ نهی فرموده به علاوه، تمام توجه دل به سوی "الله" و تلاش برای پیوستن به او و جدایی از اغیار می باشد تقسیم می شود. البته هر سه قسم روزه، اسقاط تکلیف می کند، اما روزه ای که بشر از آن بیشتر سود می برد، و به وسیله آن به درجات بالاتری می رسد قسم سوم است.

روزه های واجب عبارت است از ماه رمضان، کفارات، بدل قربانی در حج تمتع، روزه نذر و عهد و قسم، اعتکاف در روز سوم، قضای روزه های واجب، قضای ماه رمضان واجب است بر کسی که بالغ و عاقل و مسلمان بوده است. روزه های مستحب عبارتند از اولین پنجشنبه هر ماهی، آخرین پنجشنبه هر ماه، روز عید غدیر، روز مباهله، روز مبعث و...

شرایط نه گانه روزه

1- اسلام: زیرا غیر مسلمان ابتدا مکلف به قبول اسلام است، پس مکلف به تکالیف و احکام آن می باشد، و روزه یکی از احکام اسلام است که بر هر مسلمان واجد شرایط واجب است.

2- عقل: زیرا بر غیر عاقل تکلیفی نیست که مخاطب خدا و رسول (ص) قرار گیرد، چون فهم و درک تکالیف نمی نماید، و قدرت اخذ خطاب الهی و شارع مقدس اسلام را ندارد.

3- بلوغ: از نظر سنی هرگاه دختر یا به ده سالگی گذارد و پسر یا به شانزده سالگی و از نظر عقلی در سنین بلوغ، قدرت درک فواید اعمال را دارد و می تواند یقین کند یعنی طاعت الهی را بفهمد و مخالفت و معصیت خدا را ترک کند، زیرا به خوبی معصیت خداوند و مخالفت با او را نمی شناسد، بنابراین بلوغ از شرایط وجوب روزه است.

4 - طهارت بانوان از حیض و نفاس، زیرا در حین ابتلا به این دو خون و قبل از پاکیزگی از آنها، خداوند نماز و روزه را از آنان خواسته است.

5- اقامت: زیرا مسافر در سفر شرعی خود باید روزه اش را افطار نماید، و برای روزه های دیگر از غیر ماه رمضان قضاء نماید، و خداوند برای رفاه حال مسافر مسلمان و عدم امکانات رفاهی او در سفر روزه را از او برگرفته و نمازهای چهار رکعتی را به نصف تقلیل داده و این حکم در حق مسافری که و لو در رفاه نسبی یا کلی هم باشد جاری است.

6- سلامت حواس: زیرا کسی که کور و کر و لال به دنیا آمده مکلف به روزه نیست همچنان که مکلف به سایر عبادات نمی باشد، چرا که وسیله فهم خطاب ندارد و از نعمت شنوایی و بینایی و بیان محروم است. اما کسی که ابتدا سالم بود و بعدا کر یا کور و یا لال باشد مکلف به واجبات از جمله روزه نیز هست و به وجه ممکن باید عبادت خدا کند.

7 - علم به روزه: زیرا کسی که در بلد کفر اسلام آورد و کسی را نیابد که وجوب روزه ماه رمضان را از او بیاموزد بر او روزه ای نیست، و هر وقت هم مطلع شد قضاء روزه های در حال عدم علم و اطلاع به گردن او نیست و هر گاه در سرزمین اسلام مسلمان شد و فرضیه

روزه را ندانست، و پس از علم و اطلاع به وجوب قضاء آن لازم است که چه علم به وجوب آن پیدا کرده باشد و یا خیر.

8- صحت و سلامت: زیرا مریض باید روزه اش را افطار کند و پس از بهبودی قضاء نماید، که بر بیمار در اسلام روزه حرام است، چون در دستور مقدس اسلام روزه برای هدفی مقدس گرفته می شود، که مریض آن هدف را نمی تواند احراز کند.

9- نیت: زیرا که روزه عبادت است و هیچ عبادتی بدون نیت تحقق پیدا نمی کند به علت این که نیت فارق بین عادت و عبادت است و نیت همان عزم و تصمیم است که باید این عبادت را برای خدا انجام داد.

روزه فقط امساک از اکل و شرب نیست، بلکه شرایطی دیگر هم همراه آن است و تعهد و مسئولیت ها انسان در برابر روزه زیاد است.

روزه این افراد به درگاه خدا مقبول نیست:

- روزه زن ناشزه درست نمی باشد که تا توبه کند و در اختیار همسرش قرار گیرد.
- روزه فرزند عاق شده پدر و مادر تا خوب نشود و اصلاح نگردد.
- روزه زنی که شوهر خویش را به زبان بیازارد.

هشت چیز روزه را باطل می کند:

- 1- خوردن و آشامیدن
- 2- جماع
- 3- استمناء
- 4- دروغ بستن به خدا و پیغمبر
- 5- رساندن غبار به حلق
- 6- باقی ماندن بر جنابت، حیض و نفاس تا اذان صبح
- 7- اماله کردن
- 8- قی کردن

9 چیز است که برای روزه داران مکروه است:

- 1- دوا ریختن به چشم و سرمه کشیدن، در صورتی که مزه یا بوی آن به حلق نرسد
- 2- انجام دادن هر کاری مانند خون گرفتن و حمام رفتن که باعث ضعف می شود
- 3- دارو در بینی ریختن
- 4- بو کردن گیاهان معطر
- 5- استعمال شیاف
- 6- تر کردن لباسی که در بدن است
- 7- کشیدن دندان و هر کاری که به واسطه آن از دهان خون بیاید
- 8- مسواک کردن
- 9- بی جهت آب یا چیزی روان در دهان کردن

آثار و فوائد روزه از دید قرآن

درباره فوائد و آثار روزه آیات بسیاری در قرآن مجید وجود دارد:

- روزه تقوی و خویشنداری می آورد که بزرگترین سجیه در انسان است و آثاری که بر تقوا بار می شود، در نتیجه عائد روزه دار می گردد. (سوره بقره آیه 84)
- یار و مددکار آدمی است. (سوره بقره 45)
- روزه صورت شیطان را سیاه می کند.
- روزه بدن را پاک می کند و به آن رشد و نمو می دهد.
- فرشتگان بر روزه دار درود می فرستند و اندام شخص روزه دار تسبیح می کنند.
- روزه دار مدام در عبادت خداست گرچه خواب باشد.
- نفس روزه دار تسبیح است و دعای او مستجاب خواهد شد.
- روزه سپر از عذاب و آتش و از خطرات دیگر است.
- یکی از درهای بهشت، مخصوص روزه داران است.
- در روزه داری شهوات و خواهش های نفسانی شکسته خواهد شد، کنترل غرائز است و اراده را قوی می کند.